

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ στο 2ο Συνέδριο Ιστορία Δομικών Κατασκευών

της Γενικής Διευθύντριας Αναστήλωσης, Μουσείων και Τεχνικών Έργων του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού κας Ευγενίας Γατοπούλου.

Γενικής Διευθύντριας Αναστήλωσης, Μουσείων και Τεχνικών Έργων-ΥΠΠΟΑ.

Η πόλις αποτελεί το σύνολο του ιδιωτικού και του δημόσιου χώρου, όπου οι άνθρωποι έχουν ανάγκη για να λειτουργήσουν και να εκφραστούν.

Η έκφραση αυτή, μέσα από την καλλιέργεια των τεχνών, των επιστημών, της φιλοσοφίας, της θρησκείας και της ηθικής, δημιουργεί πολιτισμό. Ένα κομμάτι αυτού του πολιτισμού αυτού, είναι αποτυπωμένο στα στίγια της πόλης, τόσο στα μνημεία της που αποτελούν τις σταθερές αναφορές της διαχρονικής ιστορίας της, όσο και στα πιο απλά, καθημερινά κτίσματα, που εκφράζουν την ψυχοσύνθεση των ανθρώπων που τα έχτισαν και τα χρησιμοποίησαν.

Και όπως ακριβώς η ζωή του ανθρώπου εξελίσσεται, επηρεασμένη από τα πολιτικά γεγονότα, τις προσωπικές ιστορίες, την εκάστοτε ιδεολογία αλλά και τα συναισθήματα της γενιάς ολόκληρης, έτσι και η πόλις εξελίσσεται και μεταλλάσσεται, μέσα από τις αλλαγές χρήσης, τις κατεδαφίσεις, τις φυσικές καταστροφές και τα οικονομικά συμφέροντα.

Από τα πολύ παλιά λοιπόν χρόνια υπήρξαν επεμβάσεις τού ανθρώπου στο φυσικό και δομημένο περιβάλλον, και τούτο διαπιστώνεται και από τις αρχαιολογικές ανασκαφές, όπου βλέπουμε παλαιοχριστιανικά κτίσματα χτισμένα επάνω σε αρχαίους ναούς, η αρχαία μέλη να χρησιμοποιούνται σε βυζαντινά ή μεσαιωνικά κτίσματα. Ωστόσο, οι επεμβάσεις στα τελευταία χρόνια γίνονται σε τόσο γρήγορους ρυθμούς, λόγω της βιομηχανικής επανάστασης και των αλλαγών στην κοινωνική δομή των ανθρώπων, που η τελευταία προκάλεσε, ώστε η μεταμόρφωση του περιβάλλοντος είναι οριακή, με πλήρη αλλοίωση της κλίμακας του χώρου και έχει σαν αποτέλεσμα να κινδυνεύουν να χαθούν σε διάστημα μιας ή δύο γενιών, όλα όσα στους προηγούμενους αιώνες ο άνθρωπος μπόρεσε να δημιουργήσει.

Κινδυνεύει λοιπόν να χαθεί ο φορέας της ιστορικής μνήμης των κατοίκων της πόλης με τον αφανισμό της ιστορικής συνέχειας στο περιβάλλον.

Στόχοι λοιπόν της γενιάς μας πρέπει να είναι η διάσωση της αρχιτεκτονικής-πολιτιστικής κληρονομιάς μας, όσο κι αν αποτελεί νόμο της ζωής η αντικατάσταση του παλιού από τα νέα. Εξάλλου, τούτο θα συμβάλει και στη διατήρηση ενός πλαισίου ζωής γύρω από τον κάτοικο σε ανθρώπινη κλίμακα, αλλά και την εξοικονόμηση πόρων- κατά την σημερινή οικολογική αντίληψη αφού τα παλιά κελύφη έχει αποδειχθεί ότι μπορούν να φιλοξενήσουν νέες χρήσεις, που να ανταποκρίνονται στις ανάγκες της σύγχρονης ζωής. Έτσι, οι παλιές βιομηχανίες και προβιομηχανικές μονάδες της πόλης, για παράδειγμα, που είναι χώροι γεμάτοι μνήμες για τους κατοίκους της Ξανθής, θα μπορούσαν να μεταλλαχθούν σε πολυδύναμα πολιτιστικά κέντρα, μουσεία και χώρους εκπαίδευσης. Ακόμη, κτήρια παλιά να ξαναγίνουν κατοικίες ή δημόσιοι χώροι ως ξενώνες, γκαλερί, ακόμη και ως αίθουσες συναυλιών αν βέβαια πληρούνται οι σχετικές προϋποθέσεις ακουστικής, εξυπηρητήσεων, κλπ..

Όλα αυτά βέβαια, για να γίνουν απαιτούν μια κρατική (ή δημοτική) ενεργό πολιτική, που δεν θα εξαντλεί το κρατικό ενδιαφέρον σε άσκηση εξουσίας, αλλά θα προτείνει και θα προβλέπει συγκεκριμένα προγράμματα προστασίας.

Ζητήματα, όπως ο καταναλωτισμός, ο τουρισμός, η ευκολία των μετακινήσεων, η μεγάλη διάδοση του αυτοκινήτου, η αλλαγή στη δομή & την λειτουργία της οικογένειας, η αστυφιλία, ζητήματα δηλαδή που αφορούν στην εξέλιξη της μεταπολεμικής ελληνικής κοινωνίας και έχουν επηρεάσει άμεσα την μεταπολεμική ανοικοδόμηση της Ελλάδας πρέπει να μελετηθούν και να αποτιμηθούν, ώστε οι προτάσεις που θα γίνουν για το μέλλον της πόλης να έχουν λάβει υπόψιν τους όλο το φάσμα των παραγόντων που οδήγησε στην σημερινή πολεοδομική κατάσταση, μία κατάσταση που και σήμερα εξελίσσεται ραγδαία (άγνωστο προς τα που), σε μία κοινωνία όπου κυριαρχεί πλέον η λέξη -τηλε- (=μακριά) σε όλες τις εκφράσεις της, η ψηφιακή τεχνολογία, αλλά και η ιδέα και η αίσθηση της παγκοσμιοποίησης.

Η διάσωση της ιστορικής μνήμης της πόλης πρέπει να συνδέεται απόλυτα με την προστασία της περιουσίας των κατοίκων αλλά και της κοινωνικής δομής της, ώστε να μην αποτελέσουν αντικείμενο εκμετάλλευσης οι κοινωνικά ασθενέστερες τάξεις.

Χαιρετίζω λοιπόν το Συνέδριο για την ιστορία των δομικών κατασκευών και είμαι σίγουρη, ότι τα αποτελέσματα του θα βοηθήσουν αποτελεσματικά στην προσπάθεια που καταβάλλει το ΥΠΠΟΑ σε αυτήν την κατεύθυνση, της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης των μνημείων.

Ευγενία Γατοπούλου

Γενική Δ/ντρια Αναστήλωσης,

Μουσείων & Τεχνικών Έργων

Υπουργείο Πολιτισμού & Αθλητισμού